

Lubiński, Andrzej

Uzupełnienie listy członków Związku Polaków w Niemczech Ziemi Malborskiej

---

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1-2, 81-87

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Lubiński

UZUPEŁNIENIE LISTY CZŁONKÓW ZWIĄZKU POLAKÓW W NIEMCZECH ZIEMI MALBORSKIEJ

Badania związane z historią IV Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech (dalej ZPwN) mają bogatą literaturę. Nikt jednak do tej pory nie podjął się opublikowania imiennego spisu tej organizacji. Dopiero niedawno dwaj badacze z Olsztyna i Wrocławia przedstawili owoce swoich dociekań¹.

Na wstępie autorzy mówią o trudnościach — związanych z korzystaniem ze źródeł wtórnych, ustaleniem wielkości organizacji, przestrzegania przez członków Związku statutu (np. płacenie składek)² — które napotykali studiując dzieje Związku. Swoje rozważania chcą ograniczyć do terenu Powiśla. Wspomniani autorzy ustalili na tym obszarze 260 nazwisk członków Związku. Literatura przedmiotu podaje różniące się dane³. Autorowi udało się ustalić 401 nowych nazwisk z czego 119 w oddziale Postolin, w pozostałych — 282.

Dysponujemy obecnie pełnym spisem, członków oddziału, obejmującym lata 1926—1939⁴. Dokumentację przynależności do tego oddziału który obejmował wsie: Postolin, Ramzy Duże, Ramzy Małe, Cygusy, Sałuki i od roku 1935 Pułkowice — przygotowano do druku na podstawie ewidencji składek, prowadzonej przez męża zaufania Teofila Kochańskiego i szczęśliwie przetrwałej zawieruchę wojenną w murze ściany domu mieszkalnego. Wiarygodność dokumentu jako źródła historycznego nie podlega dyskusji. Notatnik o wymiarach 10 cm × 16 cm jest zaopatrzony w sztywną okładkę koloru brązowego. Jest to unikat, jeżeli idzie o zachowanie dokładnych danych łącznie z wysokością składek, które wynosiły: 10, 25, lub 50 fenigów, zależnie od stanu majątkowego członków. Nieopłacanie składki nie oznaczało, że dana osoba wystąpiła ze Związku⁵. Dotyczy to w szczególności członków oddziału Postolin; Piotra Jackiewicza, Czesława Gawrońskiego, Jana Lengi, Stanisława Niemczyńskiego, Jana Scisłowskiego, Antoniego Poroczyńskiego, Franciszka Smolińskiego, Franciszka Smolińskiego [II], Jana Wróblewskiego, Wandy Budnowskiej, Władysławy Wardeckiej, Marii Wróblewskiej. Osoby te miały przerwy w płaceniu składek, co wytłumaczyć można nieterminowością bądź trudnościami (finansowymi).

1 B. Łukaszewicz, W. Wrześniński, *IV Dzielnica Związku Polaków w Niemczech 1922—1939. W 60 rocznicę powstania*, Olsztyn 1982.

2 *Ibidem*, ss. 9—11.

3 W. Wrześniński, *Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920—1939*, wyd. 2, Olsztyn 1973 — podaje za r. 1923 — według danych niemieckich — 1370 członków, za rok 1930 — 541 (ss. 91 i 180); R. Wapiński, *Ziemia sztumską pod panowaniem pruskim*, w: *Ziemia sztumską*, Gdynia 1966; podaje 950 członków (s. 108); P. Sowa, *Tropem spadkobierców Hakaty*, Warszawa 1978, podaje 808 członków (ss. 85—90).

4 Materiały udostępnione przez p. Agnieszkę Kochańską-Rujner z Postolina.

5 Relacja ustna p. A. Kochańskiej-Rujner (w posiadaniu autora notatki).

Liczba członków oddziału Postolin wahała się od 68 osób w 1936 r. do 35 osób w r. 1939. Byli to głównie ludzie posiadający własne gospodarstwa rolne lub rzemieślnicy. Najmniej było inteligencji: Jan Boenigk i Anna Radtke. Ziemiaństwo reprezentowała rodzina Donimirskich z Ramz i Cygus. Listę członków oddziału Postolin zestawiono według kolejności: miejscowości, nazwisko i imię; numer główny legitymacji; lata opłacania składek; uwagi w księdze opłat składek; oznaczano nazwiska wymienione w powołanej pracy Łukaszewicza i Wrzesińskiego, por. przyp. 1; (—) oznacza brak danych.

Nazwiska (bez dalszych danych) członków pozostałych oddziałów podano na podstawie relacji żyjących członków ZPwN z Powiśla⁶. Stanowi to zarazem tytuł do jednej pretensji wobec autorów IV Dzielnicy ZPwN, którzy nie wykorzystali relacji osób działających niegdyś w tej organizacji.

⁶ Informacje ustne uzyskane w ciągu 1983 r. od P. A. Kochańskiej-Rujner, p. Klary Smolińskiej z Postolina, pp. Marii i Józefy Rajskich ze Starego Targu, p. Marii Osńskiej ze Sztumu, p. Józefa Lewickiego ze Sztumu, p. Joachima Dumalskiego ze Sztumu, p. Władysławy Szymańskiej z Gdańska (notatki w posiadaniu autora). Chciałbym w tym miejscu wszystkim im jeszcze raz podziękować.

ZWIĄZEK POLAKÓW W NIEMCZECH
ODDZIAŁ POSTOLIN 1926—1939
(129 CZŁONKÓW)

Postolin	Klewicz Franciszek, 17671, 1926—1938, zmarł 1 maja 1938
Bartsch Franciszek, 17670, 1926—1927	Klewicz Władysław, 17672, 1926—1927
Barra Józef, 17647, 1926—1927, zmarł w marcu 1927	Kochański Józef, 17648, 1926—1927, w Sztumie od 1927
Boenigk Jan, 338, 1929	Kochański Teofil, 17644, 1926—1939 *
Demski Józef, 17669, 1926—1928	Kozłowski Bernard, 17685, 1927—1936
Fankner Antoni, —, 1934 i 1936	Kurowski Józef, —, 1934—1937
Fankner Bolesław, —, 1934—1937	Kustosz Alojzy, 287, 1930, wyprowadził się do Tychnow
Fankner Bronisław, —, 1934—1937	Lenga Jan, 17662, 1926—1927 i 1932— 1939 *
Fankner Jan, 17643, 1926—1938, zmarł 26 sierpnia 1938	Myśliwski Franciszek, 584, 1935—1939
Fankner Józef, —, 1936—1939	Nowak Heronim, 17638, 1926, zmarł w czerwcu 1926
Fankner Konrad, —, 1934—1937	Nowak Leon, 17668, 1926—1934, zmarł 4 marca 1934
Gawroński Abdon, 17788, 1933—1938	Pakalski Piotr, 17642, 1926—1927, zmarł w maju 1927
Gawroński Aleksander, 309, 1930—1939 *	Pawelecki Bernard, 17636, 1926—1939
Gawroński Czesław, 310, 1930—1932 i 1934	Pawelczak Aleksy, 570, 1935—1938
Gawroński Kazimierz, 311, 1930—1938	Pawelczak Michał, 17666, 1926—1927
Gawroński Roman, 17676, 1929—1939 *	Pawelczak Władysław, 17665, 1926—1939 *
Gawroński Tadeusz, 569, 1935—1936	Poroczyński Antoni, 314, 1930—1932 i 1934—1936
Gawroński Antoni, 17677, 1929—1931	
Górski Albin, 17667, 1926—1934	
Jackiewicz Piotr, 17649, 1926—1927 i 1933—1939	
Klatt Albin, 17639, 1926—1934	

- Piekarski Teofil, 17645, 1926—1933
 Radtke Wiktor, 17681, 1926—1939
 Rumiński Ignacy, 17664, 1926—1939
 Scisłowski Jan, —, 1929—1931, wystąpił
 1 stycznia 1932
 Szypkowski Teofil, 17663, 1926—1939
 Szywniewski Piotr, 17684, 1926—1929
 Wardecki Leonard, 362, 1929—1939
 Wardecki Leon, 17605, 1934—1936
 Weissgerber Leon, 17640, 1926—1933,
 zmarł w 1934
 Wojewódka Franciszek, 17659, 1926—
 1927, zmarł w 1928
 Wojka Antoni, —, 1934—1936
 Wojka Teodor, 17641, 1926—1928 i 1934—
 1936
 Wróblewski Jan, 17636, 1926—1932
 i 1935—1939 *
 Zalewski Franciszek, 17646, 1926—1933
 Zblewski Józef, 17657, 1926—1939 *
 Budnowska Franciszka, 5566, 1926—1939
 Budnowska Wanda, 5560, 1926—1927
 i 1938—1939
 Czerwińska Anna, 5559, 1926—1927, wy-
 prowadziła się do Prabut
 Gawrońska Irena, —, 1938—1939
 Gawrońska Julianna, 5611, 1929—1936
 Gawrońska Katarzyna, —, 1935—1939
 Gawrońska Stefania, —, 1935—1939
 Gawrońska Stefania, 312, 1930—1934
 Górską Klara, 5566, 1926—1932
 Klatt Łucja, 5893, 1926—1934
 Klewicz Józefina, 5561, 1926—1939
 Kochańska Agnieszka, 3443, 1933—1939
 Kozłowska Gertruda, 5551, 1926—1931
 Nowak Józefa, 5567, 1926—1927, wypro-
 wadziła się do Łasina
 Nowak Melania, 5899, 1926—1934
 Nowak Zofia, 5564, 1926—1934
 Pakalska Anastazja, 5894, 1926—1932
 Piekarska Koleta, 5557, 1926—1933
 Pawełeczka Helena, 363, 1930—1939
 Pawełeczka Leokadia, 572, 1935—1937
 Pawełeczka Wanda, 973, 1935—1937
 Pawełeczka Marta, 5892, 1926—1939
 Radtke Anna, 3469, 1936—1939
 Radtke Józefa, 5568, 1926—1927, zmarła
 w 1928
 Radtke Helena, 5570, 1926—1929
 Radtke Hildegarda, 5569, 1926—1929
- Rumińska Maria, 5565, 1926—1935
 Weissgerber Ludwika, 5891, 1926—1934
 Wasilewska Anna, —, 1935
 Wardecka Władysława, 5865, 1935
 i 1937—1939
 Werth Helena, 5514, 1927—1931
 Wojka Bernardina, 5895, 1926—1928
 Wojewódka Anna, 5563, 1926—1929
 Wojewódka Franciszka, 5562, 1926—1929,
 zmarła w 1929
 Wróblewska Elżbieta, 5584, 1926—1929
 Wróblewska Maria, 5890, 1926—1927
 i 1939
 Zblewska Julianna, 5553, 1926—1939
 Pawelczak Maria, —, 1935—1937
- Ramzy Duże*
 Bojanowski Władysław, 17270, 1931
 Smoliński Franciszek, 244, 1929 i 1931—
 1932
 Smoliński Franciszek, 17689, 1930 i 1932
 Scibora Jan, 336, 1930—1936
 Bojanowska Maria, 5518, 1931
 Smolińska Elżbieta, —, 1930—1932, wy-
 prowadziła się do Sztumu
 Smolińska Wanda, 6007, 1929—1932
- Ramzy Małe*
 Donimirski Kazimierz, 17270, 1926—
 1939 *
 Donimirski Zbigniew, —, 1933, wypro-
 wadził się do Waplewa
 Kiljan Jan, 17795, 1934—1938
 Kozłowski Władysław, 17682, 1926—1927
 Niemczyński Stanisław, 17673, 1928—
 1929 i 1932—1937
 Pałucki Józef, —, 1933
 Włodarczak Aleksander, 18000, 1929—
 1930
 Donimirska Maria, 5518, 1926—1939 *
 Donimirska Celina, 3413, 1933, wypro-
 wadziła się do Waplewa
 Kiljan Marianna, 571, 1935—1938
 Kozłowska Franciszka, —, 1927
 Kozłowska Maria, —, 1927
- Cygusy*
 Bednarski Piotr, 17727, 1927
 Brandt Izydor, 17796, 1936—1939
 Donimirski Bolesław, 17660, 1926—1937,
 zmarł w 1937

Donimirski Józef, 17661, 1926—1939	Wiśniewski Walenty, 17607, 1935—1936
Zbmerski Leon, 17542, 1931—1936	Kwella Anastazja, 5868, 1935—1938
Zuchowski Antoni, 17182, 1935—1938	Kwella Helena, 5572, 1935—1938
Klin Weronika, 5558, 1926—1939	Omiczyńska Franciszka, —, 1935—1939
Bednarska Teofila, 5924, 1927	Szypniewska Dorota, 3454, 1935—1939
Zbmerska Józefina, 5842, 1931—1936	Szypniewska Stefania, 3442, 1935—1938
	Wiśniewska Gertruda, 5869, 1936

Putkowiec

Kwella Franciszek, 17612, 1935—1938

Szypniewski Józef, 17616, 1935—1937

Wiśniewski Franciszek, 17625, 1935—1936 *

Sadtuki

Ribacki Jan, 17658, 1926—1939

CZŁONKOWIE ZWIĄZKU POLAKÓW W NIEMCZECH
Z INNYCH ODDZIAŁÓW
ZIEMI MALBORSKIEJ

Bądk

Piasecka Agnieszka

Piasecki Feliks

Benowo

Literska Maria

Szwarc Olga

Gerdeja

Krzyżanowski —

Dąbrówka Pruska

Kwella —

Neugebauer Józef

Nowak Feliks

Smiech Gertruda

Smiech —

Szypniewski —

Kałwa

Dąbrowska Waleria

Hoffmann —

Kamrowski —

Lebek

Lemkowski Jan

Szymańska Stanisława

Kotozqb

Grochowska Stefania

Koźlinka

Wróblewski —

Krasna Łąka

Szymańska Gertruda

Szymańska Leokadia

Szymański Aleksander

Szymański Jan

Kwidzyn

Bukowska Gertruda

Różycki Brunon

Mikołajki Pomorskie

Bartnicka Filomena

Begdon Jan

Begdon Zofia

Golisz Teofil

Klatt —

Kosteński —

Moroszko Stefania

Nowak Filomena

Nowak Franciszka

Nowak Waleria

Nowakowski —

Neugebauer Waleria

Pakalska Salomea

Pakalski Wacław

Przeperski Jan

Reszkowski Stanisław

Ruca —

Szreiber Antoni

Szreiber Zofia

Szlagowska Agnieszka

Szypniewska Wanda

Szypniewski Jan

Wróblewska Maria

Mirany

Broża Izydor
 Broża Maria
 Izdebski Alfons
 Izdebski Leon
 Izdebska Waleria
 Jeziółowicz Franciszek
 Jeziółowicz Marianna
 Jeziółowicz Monika
 Jeziółowicz Pelagia
 Jeziółowicz Waleria
 Nawrocka Elżbieta
 Nawrocki Franciszek
 Preuss Bolesław
 Preuss Klara
 Preuss Maria
 Preuss Waclaw
 Palczewska Leokadia
 Palczewski —
 Przełińska Anna
 Przełińska Marianna
 Przełińska Wanda
 Przełiński Jan
 Przełiński Michał
 Skoczyńska Monika
 Skoczyńska Seweryna
 Skoczyński Domian
 Skoczyński Walenty
 Wojtacka Anna
 Wojtacka Zofia
 Wojtacki Bronisław

Nowa Wieś

Abrysińska Barbara
 Abrysiński Stanisław
 Karbowski Leon
 Lenzner
 Ligman Franciszka
 Ligman Paweł
 Lisewski Leonard
 Pakalski Teofil
 Pawłowski Fryderyk
 Redmer Wojciech
 Ruca —
 Smoliński Jan
 Smoliński Konrad
 Smoliński Paweł
 Wojtakowski Jan
 Wałasik Maria
 Wałasik Władysław

Nowy Targ

Będźmierowska Rozalia
 Będźmierowski Aleksander
 Juchta Jan
 Juchta Jan
 Juchta Filomena
 Juchta Jadwiga
 Juchta Maria
 Mazurkiewicz Bernard
 Omieczyńska Maria
 Omieczyński Jakub
 Paturalski Juliusz
 Pawełcka Monika
 Pawełcki Aleksander
 Piasecki Franciszek
 Wiechowska Zofia
 Wiechowski Józef

Pierzchowice

Gramatowska Marianna
 Gramatowska Maria
 Gramatowski Józef
 Gramatowski Leon
 Gramatowski Stanisław
 Gramatowski Władysław
 Kalinowska Maria
 Lemkowska Kazimiera
 Lemkowska Teofila
 Sławiński —
 Słupczyńska Maria
 Zabłońska Maria
 Zabłońska Maria
 Zabłońska Gertruda
 Zabłońska Stefania
 Zabłońska Teresa
 Zabłoński Antoni
 Zabłoński Jan
 Zabłoński Franciszek
 Zabłoński Antoni
 Wojtacka Jadwiga
 Wojtacki Jan

Sadłuki

Zenke Feliks
 Zenke Pelagia
 Nowak Heronim
 Nowak Maria
 Nowak Marta

Stary Targ

Arentowicz Feliks

Arentowicz Kazimierz
 Arentowicz Marta
 Będźmierowski Franciszek
 Broda Aleksander
 Broda Antoni
 Broda Franciszek
 Broda Prakseida
 Floryn Anna
 Floryn Franciszka
 Floryn Jan
 Hepner —
 Izdebski Piotr
 Kerner Bruno
 Kerner Zofia
 Klíngenberg Antoni
 Klíngenberg Bronisława
 Klíngenberg Ewa
 Klíngenberg Helena
 Klíngenberg Jan
 Klíngenberg Leokadia
 Klíngenberg Leon
 Klíngenberg Monika
 Kikut Jan
 Kikut Maria
 Kikut Małgorzata
 Kikut Walenty
 Krella —
 Krupińska Helena
 Krupiński Franciszek
 Kuśmider Franciszka
 Mądry Jan
 Meirowska Hanna
 Preuss Feliks
 Preuss Leon
 Preuss Stefania
 Radtke Aleksandra
 Radtke Józef
 Radtke Stanisława
 Rajska Maria
 Rumianek Marta
 Stech —
 Sufrażanka Maria
 Suszek —
 Szydzik —
 Szywniewski Franciszek
 Teszner Józef
 Trafalski Paweł
 Wiśniewski Piotr
 Wojciechowska Antonina
 Wojciechowska Maria

Wróblewski —
 Zakrzewska Leokadia
 Zakrzewska Ludwika
 Zakrzewska Paulina
 Zimmerman Antoni
 Zimmerman Helena

Straszewo

Kosecki Jan
 Matern Helena
 Połomska Aniela
 Połomska Gertruda
 Połomska Marta
 Połomski Jan
 Połomski Franciszek
 Wojke Aniela

Szropy

Górczyńska Marta

Sztum

Borzych Feliks
 Borzych Franciszek
 Borzych Helena
 Borzych Jan
 Borzych Leokadia
 Ewertowska Bronisława
 Ewertowski Henryk
 Osińska Czesława
 Osińska Władysława
 Morawska Aurelia
 Morawski Edward
 Morawski Józef
 Morawski Leon
 Potowska Helena
 Potowska Jadwiga
 Potowska Leokadia
 Potowska Maria
 Potowska Ludwika
 Potowska Michalina
 Potowska Stefania
 Potowska Teofila
 Potowski Alfons
 Potowski Klemens
 Potarzyński Stefan
 Ronowska Teresa
 Ronowski Leon
 Włodarczak Feliks
 Włodarczak Stefan

Sztumska Wieś
Józkowski —
Wiśniewski Jan

Ramoty
Redmer Jan

Telkvice
Brzeszczyński Maksymilian
Chetkowska Emilia
Donimirska Zofia
Donimirski Jan
Juchta Jan

Tropy
Danielewska Helena
Danielewska Monika
Danielewska Maria
Danielewski Jan
Danielewski Jan
Gawroński —
Kozłowska Maria
Kozłowski Klemens
Kryn Jan
Kryn Julianna
Pobłocka Anastazja

Trzciano
Klósowska Zofia
Lewicka Helena
Lewicka Klara
Pacer Urszula

Połomski Leon
Ronowski Franciszek
Lewicka Monika
Ronowski Piotr
Sadowska Olga
Sadowski Roman
Quella Antoni
Quella Klara
Trzciański Józef

Tychnowy
Licznernski Roman
Omieczynska Franciszka

Tulice
Mazurkiewicz Adalbert
Mazurkiewicz Julianna

Waplewo
Beutler —
Boruszewski —
Fridrychowska Maria
Kamiński —
Krakowski —
Kraski Franoiszek
Kraski Józef
Kraski Julianna
Neubohn —
Orlewicz —
Rochon —
Roszkowski Franciszek
Ziólkowski —
Zynda Klara